

(א) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ב) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ג) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ד) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ה) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ו) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ז) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ח) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז] (ט) שבת מג': [מסופתא שבת פ"ד ה"ז]

תורה אור השלם

- ע"י קדוש נסמכותי מבטן מפעשי אמי איתך גודל כך תהלתך תמיד:
- ההלים ע"י ג' נ"ד נ"ד והשליכי ושא"י על שפתי קינה כי עזאזל יי ויטש את דוד עבדך: ירמיהו ו' כ"ט
- כ"ל אשר נשמת רוח הים באפיו מכל אשר בך: ירמיהו ו' כ"ט
- אם בפחיתות יפוצא הנב"ב ודקה רמת אין לו דמים: שמות כ"ב א
- וכי יוד אש על רעהו לקרנו בערמה מעם מן הדין תתקוו למות: שמות כ"ד

גליון הש"ם

רש"י ד"ה ויהי הבריה לא פורש ל"י ע"י כרבות סה: רש"י ד"ה וינחמוני דהם רוב שאל ישראל עליהם ור"ה ולא פוטר מבי אה החייל בעבודה. ע"י כרבות סה: ד"ה עשה ואלו י"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא כירכא אלא ל"י יהודה נ"ן לקיט: (ב) רש"י ד"ה ושמואל כ"ו דהם רוב שאל ישראל עליהם ור"ה ולא פוטר מבי אה החייל בעבודה. ע"י כרבות סה: ד"ה עשה ואלו י"ג: קודם ד"ה הכי גרסינן:

מוסף רש"י

אתה גודי. אהם מרשם, ילדת רשעי מחילה. דגוי ישנא דרש"י כמו גוי טורף, אשר ראשן מלשי וגלי ראשן (סופה סה).

תום ישנים

אמר רב פפא ר' אבהו צ"ל נב"ורת. וה"ה הוא מני למינקט לענין [שלא] להחיותו אי מנחמה על מנחמה מזה להחיותו. אצל גבי רוב ישראל לא הוא מני למינקט להחיותו.

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

ושמואל אמר לפקה עליו אם הגל. קאמר דאם רוב ישראל (ו) אכל במחנה על מחנה לא וכו"ש ברוב כותים: אינו קן. דאמר אפילו ברוב כותים מפקחין: **למאי הילכתא**. היו כותי אליבא דשמואל כיון דאמר מפקחין עליו כל שכן דמנחה להחיותו ולמאי הילכתא היו כותי:

למאי הילכתא. הא אמר לך שגידל ויקבל עליו גירות: **אם רוב ישראל ברוב ישראל טפי ממחנה** על מחנה ברוב ישראל טפי ממחנה על מחנה (א) אי שלל להחילו נבילות במחנה על מחנה לא ספינן ליה: **לנוקין**. שור של ישראל שנגמ של כותי טעור ושור של כותי שנגמ של ישראל צין תם צין מועד משלם נוק שלם ושל ישראל שנגמ של ישראל תם משלם נוק שלם כותי מועד משלם נוק שלם: **אי נימא דנגמיה טורא דיון לסורא דידיה**. וקאמרין דמשייבין ליה לשלומי: **נייסי ראי**. דישראל הוא ונסקול וכל זמן של טבל צבית דין לשם גירות לא מניין (ו) לישראל לחיובי לשלומי: **פלגא**. משלם כישראל אידך פלגא ספק הוא וזה מועדו נוק שלם כדיון כותי אמר ליה אייתי ראי'ה דלאו ישראל אנה וסקול: **מאי קאמר**. כל הני ספינין דקמני מאי אחו לאשמועינן: **שמילין אס המת**. לחצר המעורבת דליכא איסור אלא טלנוול: **אצל הכה**. כי לא שרית ליה לפקוחי מאי אית ליה למיעבד דמיהו איסורא דאורייתא דנשרי הא מקמי הן: **עד הינן הוא צודק**. אס דומה למת שאינו מויד איבדיו עד היכן הוא מפקח לדעת האמת: **עד חוטמו**. ואס אין חיות בחוטמו שאינו מוילא רוח ודאי מת ויניחוהו: **הכי גרסינן אמר רב פפא מחלוקת מלמטה למעלה**. מחלוקת דהן תנאי דמר אמר עד לצו ומר אמר עד חוטמו מלמטה למעלה שמואלו דרך מרגלותיו תחלה וצודק והולך כלפי ראשו דמר אמר בצלו יש להצטין אס יש צו חיות שנשממו דופקת סס ומר אמר עד חוטמו דזימנין דאין חיות ניכר בצלו וניכר בחוטמו: (ה) **גוי נורז**. ונזר הוא שער הראש: **אפילו תימא אצא שאלו**. נמי סבירא ליה עד חוטמו: ולוי **הסדר**. לא פורש לי מהו: **ושפיכות דמים**. שהותר לצעל צית לשפוך דמו של זה להלל ספק נפש עבירה חמורה היא שמטמאת את הארץ כדכתיב (במדבר ל"ה) **ולא תטמא את הארץ גזי פרשת רוחסין**: **וגורם לשיכנה שססתק**. כדכתיב (שם) **אשר אני שוקן בתוכה** הא אס תטמאו איני שוקן וגזי רוחא כתיב (ד) **מעט מוצחי**: אס כהן הוא אצל לעבוד עבודה: **ולא מעל מוצחי**. אס התחיל בעבודה אין מפקח לצל לידון אלא משלים עבודתו: **אצל**

ולפפקה הגל אינו בן. אומר ר"י דהיינו טעמא דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב משום דכתיב (ויקרא י"ח) **ותי זהם ולא שימות זהם שלא יוכל לבוא בזהם ענין לדי מינת ישראל**: **להאבירו נבילות**. לא הוה מני למימר שלא להחיותו משום דאפילו מחנה על מחנה אינו חיוב להחיותו דדוקא ברוב ישראל אמרינן לא שנו אלא להחיותו:

להחיותו או אבידתו. הא דלא קאמר להחיותו כדקאמר רב לעיל פירש רש"י דלשמואל איטריך דסבירא ליה דאפילו לפקח את הגל בשבת אין הולכין אחר הרוב כל שכן להחיותו ואע"ג דסבירא ליה לשמואל (ב"ב ט"ז ק"ג): אין הולכין בצמון אחר הרוב הני מילי היכא דאמי לדיה ברשות זעלים כמו מוכר שור לחצירו ונמלא נגחן אצל הכה דלא אטא לדיה ברשות זעלים אוליין צמר רוצא (ו) ובכמות סוף פ"ק (דף טו): פירש דרבותא נקט אפילו להחיו לו אצידה דליכא עבירה גדולה כדאמרין (סנהדרין דף ע"ו): המחויר אצידה לכוני עליו הכתוב אומר למען ספות הרוב את הנמלה וגו' ואפי' הכי מחזיקין היכא דליכא רוב ישראל וכל שכן להחיותו דליכא עבירה כולי האי דמפרנסין עניי כותים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום [גייטין ס"א]:

להחיותו או אבידה. אצל מחנה על מחנה לא דאמר ליה אייתי ראי'ה דישראל את וחזרו לך: **לא צריכא דנגחיה תורא דיריה לתורא דידן**. תימה לי דהוה מני למימר כולהו לנוקין אס רוב ישראל דישראל דנגמיה טורא דיון לתורא דיריה מחנה על מחנה ישראל על מחנה ישראל משלם נוק שלם אלא כותים כותי חידוש כלל סד:

אבא שאור אומר מטיבורו. הקשה רבנו תם דכפיק המפלת (גדה דף ס"ה). תניא איזהו ספיר מרוקס אצל שאלו אומר מחילת צרימט מראשו ועוד הקשה דהא התם משמע דלא איירי אלא בגדול האיברים ובקוטנן דקאק מסיים עלה שתי עיניו כשני טיפין של זצוב וכו' להכי גרס ר"ת מחילת צרימט כרשון פירוש יוס שנגמר מחילת לורמו או כל גופו גדול כקלעס כדממרגמין רשונא וכן פירש צערון [עין רשון]:

ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי (הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן נשאלה זו בפניהם מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה ר' ישמעאל ואמר 'אם במחירת ימצא הגנב ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא' ושפיכות דמים מטמא את הארץ וגורם לשיכנה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה ר"ע ואמר 'וכי יזיד איש על רעהו וגו' מעם מזבחיו מעל מזבחי ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית אבל

פה

**עין משפט
נר מצוה**

פא א ב ג ד מ"י פ"ו מהל' איסורי ביאה ה"ו כ"ו ט"ז ע"ה א"ה ט"י ד' סתף ל': **פב** ה' מ"י פ"ב מהלכות שבת הלכה י"ה סג' לאוין סה ט"ז ע"ה א"ח ט"י שבת סתף ד': **פג** ו' מ"י פ"ו מהל' שבת הל' כ"ה סג' לאוין סה ט"ז ע"ה א"ח ט"י שבת סתף ד':

רבינו הגנאל

מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם, ספק חי ספק מת, ספק נדבירי ספק ישראל מפקחין עליו. מצאוהו חי מפקחין עליו מצאוהו מת ינהודו. אוקימנא אפי' ינהודו בן יהודה בן לקוש דאמר שמועתי שמעילין את המת מפני הדליקה, הכא מורה שאם מצאו חי מת ינהודו, שישטת היא. ת"ד עד היכן בודק עד סיבורי ויש אומרים עד חוטמו. בודק ומצא עליונים מהים לא יאמר ככבר מהו התחתונים. מעשה היה ובודק ומצא עליונים מהים ותחתונים חיים. אמר רב פפא מחלוקת כשבודק מטה למעלה, שלא יאמר כיון שאין חיובא מטיבורי כבר מת, אלא צריך לבדוק עד חוטמו. אבל אם בודק ממעלה למטה כיון שבדיק בחוטמו ואין לו חיובא טוב לא צריך, שנאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו. מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת כו', אסיקנא כשמואל דאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהן.

תום ישנים

גייטין (ס"א), [א] מפקחין ע"י כרבות סה ע"י ישראל וכן נראה לרבותי שאלו צריך להחיותו כיון דליכא פקוח נפש אלא ברוב ישראל, והשתא אחי שפיר דלא הו מני למינקט ממנה על מחנה כדי להחיותו, ורב דאמר לעיל לא שנו אלא להחיותו כרב דאמר לעיל לא שנו אלא להחיותו. אצל אצידה שהיא חידוש יומת דכפרותיה. א"א נצרכה [אלא] אחי שעה. והא דאמרין בפרק שני ע"י [ב], צן דלמי שעה לא חיישינן פי ומתפתא מן הגוי ואע"פ (כ"ד) [ד] שמא ימתוין לאלמר, היינו הכא והתם לצננתו, כי ספן מפקחין כדי להחיותו, וחס מרפתין אותו אולי ימיה. מתוך שאדם ברוח על מתו אי לא שרית ליה אחי לכוני. ולא דמי

לממון דאמרין בפרק כל כתיבי [שבת ק"ח, צ] ממון שאדם בהול על מחנה אינו חיוב להחיותו. הוה מני (לא יבא להציל) לא יבא להציל כשציל ממוט, אצל כשטריד בהלל או יבא להציל שבת אצל טרדיה, אצל גתת או יספיק שבקן יבול להצילו ונשעת הלל לא הוי טרוד, אצל אי לא שרית ליה אצל טרדיה ונעריה יבא לכוני. מ"ה.

לממון דאמרין בפרק כל כתיבי [שבת ק"ח, צ] ממון שאדם בהול על מחנה אינו חיוב להחיותו. הוה מני (לא יבא להציל) לא יבא להציל כשציל ממוט, אצל כשטריד בהלל או יבא להציל שבת אצל טרדיה, אצל גתת או יספיק שבקן יבול להצילו ונשעת הלל לא הוי טרוד, אצל אי לא שרית ליה אצל טרדיה ונעריה יבא לכוני. מ"ה.

